

על הפרק

ירידת אחוז השומן בחלב שלנו

בעשר השנים האחרונות פחת אחוז השומן הממוצע בחלב שלנו ב-0.4 או ב-9% מכלל השומן בחלב. פחיתה זו חייבת להדאיג את הבוקרים שלנו באופן רציני מאחר ולתופעה זו תוצאות מרחיקות לכת הרבה יותר מאשר ההפסד הכספי בלבד, אשר הוא כשלעצמו מהווה גורם חשוב מאוד.

0.4 אחוז שומן מסתכמים במיליון ק"ג שומן בתנובת החלב הכוללת, וזוהי הכמות שחסרה וגרמה לייבוא של 700 טונה חמאה השנה. מחר סור זה עלול לעלות לנו ביוקר בגלל ההכרח להפחית את אחוז השומן בחלב השתייה מ-3% ל-2.60%; כן נאלצנו להפחית את מתכונת השומן בכל המוצרים, בהם אחד המרכיבים החשובים ביותר הוא שומן החלב שאין להחליפו בשומן אחר.

אמנם אין לקבוע בדיוק היקף ההשפעה של הפחתת השומן במוצרים אלה על הירידה הרצינית, שהסתמנה בשלושת החודשים האחרונים, בשיווקם; יתכן שגם שינוי מזג האוויר בעונה זו, בהשוואה לאותה עונה בשנה שעברה, גרם במידה מסוימת לירידה זו, אולם, לכל הדעות, פחיתה טיבם של מוצרים אלה ודאי שהשפעתה היתה ניכרת. אסור לנו לשכוח שמוצרים אלה הם שמחזירים את התמורה הגבוהה ביותר עבור כל ליטר חלב משווק.

אנו מצווים לשמור על טיבם של מוצרים ולקדם את שיווקם בכל האמצעים והדרכים שעומדים לרשותנו, אפילו תוך השלמה עם ייבוא מוצר זה או אחר באופן זמני מחוץ לארץ. מוצרים אלה וחלב שתייה — שיווקם עלה במידה רצינית מאוד בשנת תשכ"ג; מותר היה איפוא להניח שגם השנה תימשך העליה באחוזים ניכרים. על יסוד העליה הצפויה הזו עלה בידי משרד החקלאות לקבל אישור למיכסת

ייצור לשנת 1964/65 שהיא גבוהה בעשרה אחוזים מזו של שנת 1963/64.

לא כאן המקום להיכנס בבירור הסיבות שגרמו לפחיתה השומן בחלב שלנו, שגררה, כמובן מאליו, גם פחיתה החומר היבש הכללי. לפי דעתנו הגורם מספר אחד לתופעה זו היא שיטת ההזנה שלנו, כלומר — ריבוי הסוכר במזונות המרוכזים והאבסת מספוא גס דל-תאית; בשנה האחרונה גבר השימוש בכופתיות ולדעתנו זהו הגורם העיקרי לתקלה זו. עלינו להכיר בעובדה זו ולטכס עצה כיצד לתקן את הדבר.

עלינו להכיר בעובדה שמינימום של שחת במנת המזון של הפרות הוא הכרחי לשמירת כושר יצירת השומן ברמה האופיינית לגבי הפרה הישראלית-פריזית, היא — 3.50%.

בעדרים בהם אין כל אפשרות משקית לייצר שחת, אפשר להשיג תוצאות טובות על ידי הכללת 2 ק"ג גרגירי כותנה במנה היומית של המזון המרוכז; אמנם אין בכוחם של גרגירים לעשות גדולות, אולם אפשר להשיג עליה ב-0.2% עד 0.3%; בעדר, המייצר 2000 ליטר חלב ליום, זה יגדיל את ההכנסה ב-24 ל"י ליום. אם ייעשה דבר זה בכל המשקים שעדריהם נפגעו באופן מיוחד ובצורה מדאיגה מפחיתה השומן, יהיה בזה משום תרומה חשובה לפתרון המחסור בשומן, שודאי ילך ויחמיר אם לא יתוקן הדבר.

שחיטת עגלות בגיל צעיר

בשנת תשכ"ג נשחטו כ-9000 עגלות. הנותרים הראשונים משנת תשכ"ד מראים שהשחיטה בקנה-מידה מדאיג נמשכת.

כבר נאמר שבשחיטה מבוהלת ומסוכנת זו אשמים לא מעט המתכננים והכלכלנים למיניהם, המשתדלים להוכיח באותות ובמופתים שגידול

כל בריבירב מבין שמוטב להוביל 400 ק"ג במקום 1000 ק"ג, כי זאת היא למעשה תפוקת בשר אכיל מ-1000 ק"ג משקל חי של הבהמה. ההטענה והפירוק של בשר קפוא עולים ודאי פחות מאלה של בקר חי, אבל כל זה אינו חשוב כשיש צורך לנגח את החקלאי, שכידוע "השמין" מרוב עשות בקר ומשום כך אטם אוזנו ומתנגד בכל כוחו לייבוא בקר מדרום אפריקה, תוך השמעת טענות על סכנת מחלות שאינן קיימות כלל וכדומה.

למעשה, אין ארץ באירופה שתרשה ייבוא בקר חי מאפריקה, ואפילו לגבי ייבוא בשר קפוא משם מחמירים מאוד ואף אוסרים אותו לחלוטין פה ושם. כל זה אינו אומר ולא כלום לעורכים הכלכליים שלנו. העובדה שוועדת רופאים ווא"טרינאריים (שמונתה ע"י הממשלה) אף היא החליטה שאסור לסכן את עדרנו למען נתח בשר טרי מדרום-אפריקה דווקא, גם היא כמובן פסולה לעדות. נאמן עלינו עורך המדור הכלכלי של "דבר" בלבד שהגדיל לעשות וגייס לעזרתו את הנהלת עיריית אילת, הטוענת שרווח והצלחה יקומו לעיר מיבוא זה ותובטח פרנסה ל-250 משפחות, לא פחות ולא יותר! העובדה שבאפריקה הדרומית ובמדינות הגובלות עדיין שכיחות המגיפות המסוכנות "דבר הבקר" ו"מחלת הריאות המדבקת" שהשמידו את עדרי הבקר של ארצות רבות, אין די בה לפסילת תכנית הייבוא מדרום-אפריקה; האינטרסים של משקיעים מספר ומתורכייהם עדיפים כנראה לעומת אלה של עשרים אלף משפחות חקלאיות המתפרנסות על ייצור חלב ובשר.

אם ייבוא בקר חי הוא בדרך כלל בלתי מתקבל על הדעת מבחינה כלכלית-לאומית, הרי ייבוא בקר חי שעלול לסכן בצורה חמורה את עדרי הבקר הישראליים אסור לחלוטין, ועלינו להתנגד לו בכל כוחנו. ואם יאשימונו ב"אינטרס צר", כפי שהגדיר זאת אחד העורכים, נקבל על עצמנו אשמה ללא חשש, כי המדובר הוא בחקלאים, שזכותם לפרנסה אינה נופלת מזו של משקיעים-ייבואנים, שוחטים, ופושטי-עור — תרתי משמע.

עגלות בהיקף, העולה על ההכרחי לשמירת עדר הפרות הקיים, מסכן את הראנטאביליות של הענף.

באיזה מידה מוצדקת או בלתי מוצדקת דיעה זו הוכיחו בעבר חברינו במושבי העובדים, אשר ראו תמיד בתוספת עגלה לעדר ברכה ולא קללה. המשקים הקיבוציים שקדו על שמירת מיכסת עגלות בהתאם לעיקרון הנ"ל ולבסוף גאלצו לחזור לקוני עגלותיהם "המיוותרות" ולרכוש אותן בחזרה כפרות.

בשנים האחרונות חלה תמורה רצינית בנידון זה גם במשק הקיבוצי ומספר העגלות בכל הגיירים נע בגבולות תשעים עד מאה לכל מאה פרות.

עם זאת אנו עדים לשחיטת עגלות בממדים שמסכנים במידה רצינית את התפתחות העדרים בכלל ואת הישגינו הטיפוחיים בפרט.

אסור לנו להתעלם מהעליה המצערת בתמורת בנייהבקר בגיל רך, ובמיוחד עם הלידה או מיד אחריה. על אף ההתקדמות ברפואה הווא-טרינארית עלתה תמותת בני-הבקר, וזו של היונקים במיוחד, לממדים מסוכנים מכל הבחיר נות; לכן — צו השעה הוא: בל תישחט אף עגלה בגיל צעיר! אפילו לא יודקקו המשקים לכל העגלות הנולדות בעדריהם, הרי מובטח שוק לפרות חלב בשנים הקרובות; ואלה הפרות שניאלץ להוציא לשוק הבשר, ודאי שההפסד בהוצאות גידולן יפוצה על ידי הרחבת אפשרויות הסלקציה בעדר הפרות והעלאת רמתן. תנאי הממשק שלנו מחייבים גידול 3 עגלות למען תישארנה 2 בעדר החולבות.

ייבוא בקר מדרום-אפריקה?

כאילו לפי צו מגבוה הסתערו כל הכלכלנים של עתוני הבוקר והערב על ייצרני הבשר ביש-ראל ומוכיחים, שרק דרך אחת לפנינו לפתור את בעיית הבשר בישראל, והיא — ייבוא בקר חי לשחיטה מדרום-אפריקה.

אמנם כל מדינות העולם החסרות בשר מייצור עצמי נוהגות לייבא בשר קפוא ולא בקר חי, אבל ישראל יש לה, כאילו, חוקים כלכליים משלה.